

STICHTING MUKOMEZE

JAARVERSLAG 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Sponsorschappen	5
Sponsorschappen 2018	5
Projecten en campagnes	8
Projecten en campagnes gestart vóór 2018	8
Projecten en campagnes gestart in 2018	8
Activiteiten en media-exposure	11
Activiteiten 2018	11
Media-exposure 2018	13
Financiële verantwoording	14
Doelstellingen vanaf 2019	17
Contact informatie	18

© 2019 Stichting Mukomeze

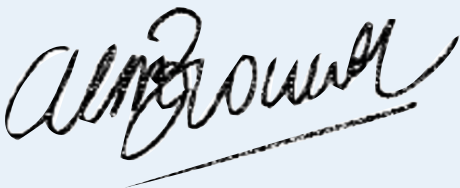
Tekst Stichting Mukomeze (2019) - Anne-Marie de Brouwer, Freek Dekkers, Christine van Noort en Lia Kleuskens **Ontwerp & vormgeving** Gerben Snijder **Fotografie** Stichting Mukomeze **Met speciale dank aan** Alle sponsors, donoren en vrijwilligers die belangeloos hebben bijgedragen aan het werk van Stichting Mukomeze. De personen op de foto's in dit jaarverslag worden allen gesteund door of zijn werkzaam bij Stichting Mukomeze en/of onze partnerorganisatie Solace Ministries.

Wij zijn trots u het negende jaarverslag van Stichting Mukomeze te kunnen presenteren.

Stichting Mukomeze staat voor het 'sterken' ofwel 'empoweren' van vrouwen die in 1994 seksueel geweld tijdens de genocide tegen de Tutsi's hebben meegemaakt en daar nog dagelijks de naweeën van ondervinden. Samen met hen en onze partnerorganisatie Solace Ministries in Rwanda, werken wij aan hun 'empowerment' op velerlei gebied: fysiek, psychologisch, materieel, sociaal, economisch en spiritueel. Hoewel deze vrouwen de meest verschrikkelijke dingen hebben ervaren en weinig hoop koesterden op een menswaardige toekomst, hebben wij in 2018 weer met eigen ogen kunnen constateren dat iedere vorm van support en aandacht, hoe klein ook, telt.

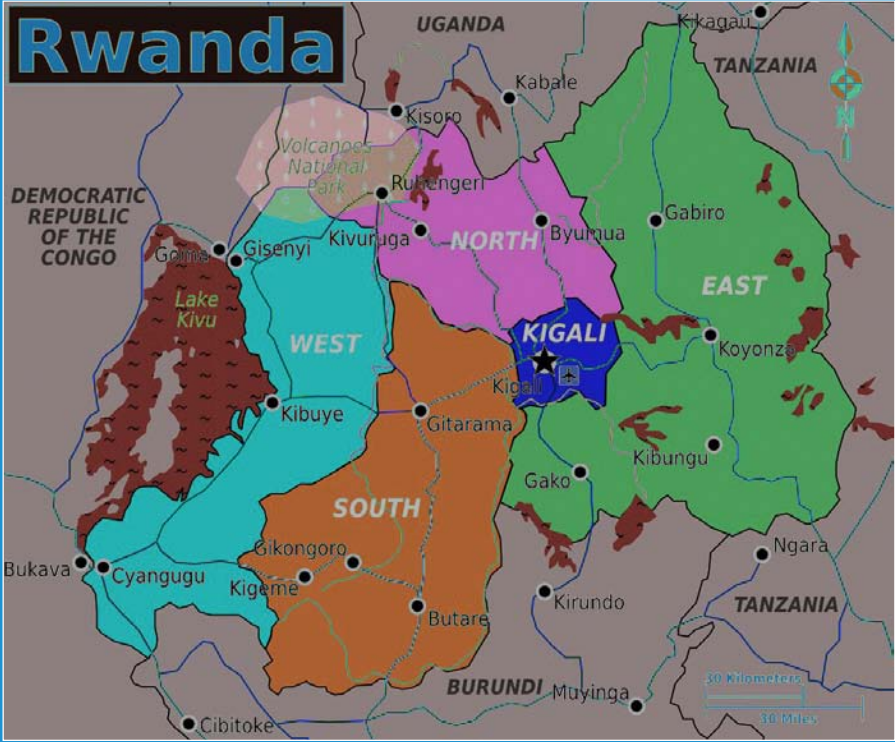
Het jaar 2018 stond in het teken van het 10-jarig bestaan van Stichting Mukomeze, dat we zowel in Nederland als Rwanda hebben gevierd; sponsorschappen en projecten aantrekken; een reis naar Rwanda samen met studenten betrokken bij ons koffie project; en het ontwikkelen van een korte promotie film rondom het werk van Mukomeze. Na 10 jaar samen werken met onze partner Solace Ministries in Rwanda is het goed om stil te staan bij alles wat we samen hebben bereikt voor de genocide overlevenden van seksueel geweld. Mede dankzij alle betrokkenen bij Mukomeze hebben honderden genocide overlevenden weer een hoopvolle toekomst.

Voor ons gaat het er om de vrouwen in ons programma net dat zetje in de rug te geven dat hen helpt op weg naar hun eigen redzaamheid. Samen met onze donoren, sponsoren en vrijwilligers, hebben wij in ons bestaan al veel bereikt, maar het mag duidelijk zijn dat er nog veel meer vrouwen in Rwanda zijn die onze en uw steun verdienen. Wij zullen ons voor hen inzetten en hopen dat samen met u te mogen (blijven) doen.

Anne-Marie de Brouwer
Voorzitter Stichting Mukomeze

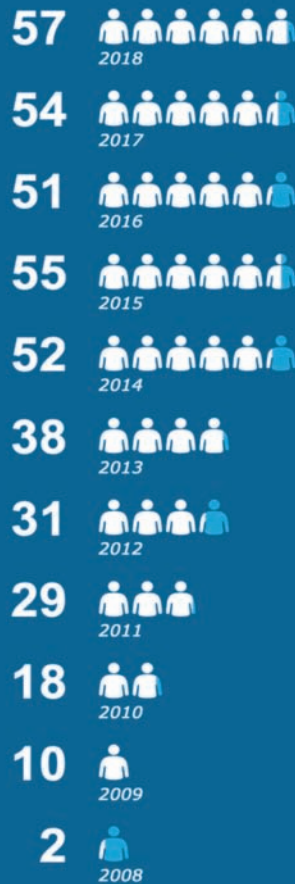
Eind 2018 werden 57 personen (55 vrouwen en 2 mannen) gesponsord door mensen uit Nederland, België, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk en Australië (eind 2017 ging het om 54 gesponsorde personen). Sinds de oprichting van de stichting zijn de sponsorschappen van 20 personen beëindigd, vanwege, voornamelijk, hun 'empowerment' (ons doel).

Dit betekent dat, eind 2018, in totaal (lopende sponsorschappen en afgesloten sponsorschappen) 77 personen gesteund zijn door het Mukomeze sponsorschapsprogramma (in 2017 was dit aantal 73).

De aanwending van de sponsorbijdragen door Rwandese overlevenden van seksueel geweld is divers. Denk hierbij aan het volgen van een opleiding, het repareren van hun huis, het betalen van schoolmaterialen en schoolgelden voor hun kinderen en/of de wezen voor wie zij zorgen, het kopen van een geit of een koe en het opzetten van een bedrijfje om in eigen inkomsten en basisbehoeften te kunnen blijven voorzien. Het uiteindelijke doel is om weer op eigen benen te kunnen staan.

In 2018 is er een totaalbedrag van € 20.800 aan sponsorschappen besteed (in 2017 was dit een bedrag van € 18.974).

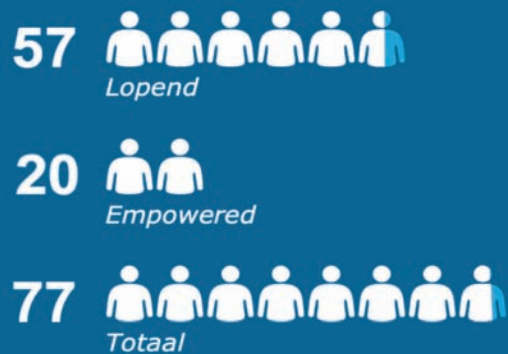
LOPENDE SPONSORSCHAPPEN

TOTAAL AANTAL SPONSORSCHAPPEN TE BEHALEN

SPONSORSCHAPPEN TOTAAL 2018

'I write to you greet you and wish you a happy 2018. Your support helped me a lot. It helped at the hospital and to buy clothes for my children. The last sponsorship I used to build a kitchen and toilet. Now I know that my children will study without any problem. I surely feel blessed because of you. May God bless you for every single good thing you do for me and others. I dedicate you these verses: Psalms: 125: 1-5. Let me end up wishing you peace and thank you very much.'

Brief van een gesponsorde vrouw aan haar sponsor
(januari 2018)

Wat goed ging in 2018

- Een lichte stijging van het aantal sponsorschappen (in vergelijking met 2017).
- Werving van nieuwe sponsors middels campagnes/ media aandacht.
- Met de personen in het sponsorschapsprogramma gaat het stukken beter dan voor het sponsorschap en zij bevinden zich op de goede weg naar hun 'empowerment'.

Wat beter kan in 2019

- Werven van meer nieuwe sponsors middels een meer actieve en gerichte campagnevoering. Hierbij is ook van belang dat aan potentiële sponsors duidelijk wordt gemaakt dat tevens een gedeeltelijke sponsoring van een Rwandese vrouw (dus een deel van € 30 per maand) mogelijk is.
- Samen met onze partnerorganisatie blijven bespreken wat 'empowerment' van overlevenden van seksueel geweld in de praktijk nu precies inhoudt. Hoe bereik je dit op de relatief korte termijn van sponsoring, en hoe kun je hierover het beste afspraken maken met de gesponsorde vrouwen zelf.
- Nadenken over hoe we vrouwen die uit het sponsorschapsprogramma gaan kunnen blijven volgen en aan ons kunnen blijven binden.

Projecten

Projecten gestart vóór 2018: afgesloten of nog lopend in 2018

Masterprogramma studenten

Twee studenten hebben middels fondsen van Stichting Westeinde hun bachelor en eerste jaar van hun tweejarige master succesvol kunnen afronden. Voor het laatste jaar van de master was Mukomeze op zoek naar een nieuwe donor. Een van de studenten heeft in 2015 met succes haar master afgerond. De andere student is later van start gegaan. Door persoonlijke omstandigheden heeft ze nog niet af kunnen studeren in 2018.

Koffieproject 'Het Tilburgs-Rwandeese Bèkske'

Door een financiering van de gemeente Tilburg heeft Mukomeze in samenwerking met een aantal partners kunnen starten met het koffieproject 'Het Tilburgs-Rwandeese Bèkske' waarbij vrouwelijke ondernemers in Rwanda worden 'empowered' middels het verbouwen en het verkopen van koffie. Het project voorziet in de import van Rwandese bonen die door Rwandese vrouwen wordt verbouwd en in Tilburg (en omstreken) wordt vermarkt en/of gedronken. Tilburgse studenten van Fontys, ROC en Tilburg University werken mee aan het project om zo real life ervaring op te doen met sociaal ondernemen. In 2018 is 500 kilo aan koffiebonen gearriveerd vanuit Rwanda naar Tilburg en is deze koffie in Nederland vermarkt. Dit project is eind 2018/begin 2019 succesvol afgerond. Aangezien het project te groot werd voor Mukomeze en tevens een winstootmerk kreeg, is het project voortgezet in een ander bedrijfsvorm in 2019, namelijk onder de naam 'Het Bèkske: Rwandan Empowerment Coffee'. Op deze manier kunnen de vrouwen hopelijk blijvend 'empowered' worden door de verbouw en verkoop van de koffie.

Koeienproject III

In 2017 hebben we door een donatie van een natuurlijk persoon en het Loosco fonds een derde koeienproject kunnen opstarten. In 2018 zijn er 11 koeien verspreid in de Nyamagabe gemeenschap in het zuiden van Rwanda; een gemeenschap die uit vooral oudere vrouwen bestaat.

Het houden van koeien is in Rwanda een van de meest effectieve manieren gebleken om de economische positie en onafhankelijkheid van vrouwen te vergroten en sociale isolatie te doorbreken. Dit project loopt nog door in 2019.

Schapeproject

In 2017 hebben we via Iriba Shalom, een andere partnerorganisatie actief in het zuiden van Rwanda, een schapeproject kunnen realiseren, waarbij in 2018 schapen zijn uitgedeeld aan vrouwen die seksueel geweld hebben ondergaan tijdens de genocide. In dit project was Mukomeze zelf donor. In plaats van de verwachte 17 schapen, hebben de Mukoma en Shangi gemeenschap in totaal 26 schapen kunnen verdelen. Enkele maanden later zijn er lammetjes geboren waardoor het totaal zelfs op 33 schapen kwam. Enkele lammetjes zijn doorgegeven aan andere vrouwen in de gemeenschap, zodat ook zij op weg worden geholpen naar hun empowerment. Dit project is in 2018 afgerond.

Projecten gestart in 2018

'And I Live On' boek

Een ander project waar Mukomeze ook de rol van (mede-)donor in heeft gehad is het vervolg van het boek 'The Men Who Killed Me'. Hiervoor zijn twee van onze bestuursleden naar Rwanda gereisd om de vrouwen en man 10 jaar na de eerste keer opnieuw te interviewen. De personen in het boek worden (of werden) allemaal gesteund door Stichting Mukomeze. Het boek 'And I Live On' zal in 2019 gepubliceerd worden.

University project III

In 2018 heeft een student haar bachelor 'Economics and Business Studies' kunnen hervatten met behulp van een individuele sponsor. De eerste jaren van haar studie heeft de student kunnen doen met behulp van een ander sponsor. Nu er een nieuwe sponsor is gevonden, kan deze student haar studie afronden. In 2019 zal deze student haar bachelor diploma behalen.

Wat goed ging in 2018

- Het bestuur heeft grotendeels ingezet op het realiseren van projecten die reeds bestaan en die succesvol zijn gebleken (educatie, veehouderij, microkredieten).
- Het bestuur heeft in twee projecten een nieuwe rol op zich genomen door zelf te investeren als donor. Deze projecten zijn zeer succesvol gebleken.
- We hebben veel mensen kunnen bereiken met de projecten. Met de twee gemeenschapsprojecten hebben we gezien dat met relatief weinig geld, een grote impact gemaakt kan worden. Veel mensen zijn door deze gemeenschapsprojecten voorzien in hun basisbehoeften.

Wat beter kan in 2019

- Meer verantwoordelijkheid voor het opstellen en monitoren van projecten bij onze partnerorganisatie leggen.
- Partner beter aan de deadlines houden. Wellicht, samen met onze partner; een beter systeem hiervoor bedenken.

Development fund Gitinda/Kabagali

De gemeenschap Gitinda/Kabagali bevindt zich ver van Kigali en is moeilijk bereikbaar, wat ervoor zorgt dat veel organisaties deze gemeenschap niet bereiken. In 2018, met behulp van een donatie van Soroptimistclub de Utrechtse Heuvelrug, hebben 178 mensen in de gemeenschap een jaar toegang gekregen tot een zorgverzekering. De donatie heeft er ook voor gezorgd dat 31 families hun sanitaire voorzieningen hebben kunnen repareren. Op het gebied van landbouw is er een lening afgegeven. Deze zal terugbetaald worden na de oogst. Tot slot zijn er leningen afgegeven voor kleine bedrijven, zodat de inwoners van Gitinda/Kabagali een eigen bedrijf kunnen beginnen en hierdoor op de lange termijn zelfvoorzienend zullen zijn. Dit project is in 2018 afgerond.

Development fund Kaduha

Ook de Kaduha gemeenschap ligt op grote afstand zuidelijk onder Kigali en is lastig te bereiken. In 2018 ontving Mukomeze een donatie van Soroptimistclub de Merwekring die ervoor gezorgd heeft dat de gezondheid, sanitaire voorzieningen en landbouwactiviteiten binnen de gemeenschap verbeterd konden worden. Hierdoor zijn 306 mensen binnen de gemeenschap voor een jaar voorzien van een zorgverzekering. Voor 17 families is de sanitaire voorziening in het huis gerepareerd en 21 families hebben een lening ontvangen voor landbouwmogelijkheden. Dit project zal nog doorlopen in 2019.

Micro kredieten

Sinds het begin van 2018 wordt er elke maand, met een donatie van Stapelfinancieringen, 50 euro beschikbaar gesteld zodat de vrouwen in de Mukomeze sponorschappen een lening kunnen krijgen voor de start of verbetering van hun bedrijf.

Deze leningen zorgen ervoor dat vrouwen meer zelfvoorzienend kunnen worden. In 2018 hebben al 9 vrouwen een lening mogen ontvangen. Ook ontvangen ze van Solace Ministries een "business management en saving system" training. Dit project is doorlopend en zal dus ook nog in 2019 plaatsvinden.

Empowerment through wellbeing

Met behulp van de Soroptimistclub International Flevo-land, hebben we in 2018 vrouwen die door ziekte of andere calamiteiten ondersteuning nodig hadden, kunnen voorzien van eenmalige noodhulp. Bijvoorbeeld door het renoveren van huizen, het kopen van medicijnen of de vrouwen voorzien van een medische ingreep of behandeling. Solace Ministries heeft naar aanleiding van de donatie 10 vrouwen geselecteerd wiens hulpvraag het grootst was en op basis daarvan hebben zij een eenmalige donatie gekregen om ze te ondersteunen in hun weg naar empowerment.

In totaal is er in 2018 een bedrag van €12.110 aan projecten besteed (in 2017 was dit bedrag €14.500).

Activiteiten 2018

Hieronder volgt in chronologische volgorde de activiteiten die in 2018 plaatsvonden en waar Stichting Mukomeze bij betrokken was. Voor een uitgebreidere uitleg van deze activiteiten verwijzen we naar onze website en/of facebook pagina. Voor activiteiten, zoals lezingen, vragen wij een bijdrage, die vervolgens weer ten goede komt aan de vrouwen in Rwanda.

Januari – juli 2018

Voor het 'Tilburgs-Rwandeës Bèkske' wordt samen met studenten van Tilburg University (Outreaching Honours Program, ILAB) naar een afzetmarkt gezocht.

31 januari 2018

Het allereerste Tilburgs-Rwandeës Bèkske is aangeboden aan Wethouder Mario Jacobs van de gemeente Tilburg. (H)eerlijke koffie én empowerment van Rwandese vrouwelijke koffie ondernemers.

9 maart 2018

Op internationale vrouwendag wordt het Tilburgs-Rwandeës Bèkske verkocht bij Sterk Huis in Goirle.

16 maart 2018

Aanwezig bij de bijeenkomst 'Een wereld te winnen' van gemeente Tilburg om de resultaten van Mukomeze's project 'The Tilburgs-Rwandeës Bèkske' te presenteren.

19 maart 2018

Soroptimistenclub Merwekring organiseert in Gorinchem een vintage modeshow en verkoop van dameskleding voor het goede doel. De opbrengsten gaan onder andere naar Stichting Mukomeze.

5 april 2018

Samen met T.M.C. Asser Instituut en Impact organiseert Mukomeze de filmavond 'The Uncondemned: Sexual Violence in Rwanda' in het Humanity House in Den Haag ter ere van Mukomeze's 10-jarig bestaan in mei 2018. Sprekers: Patricia Viseur Sellers, Z.H. Ambassadeur Jean Pierre Karabaranga en Anne-Marie de Brouwer.

27 april 2018

Op Koningsdag verkoopt Mukomeze het Bèkske in Breda.

8 mei 2018

Vandaag bestaat Stichting Mukomeze precies 10 jaar.

14 mei 2018

Het 10-jarig bestaan van Mukomeze wordt gevierd met al onze sponsors, donoren en vrienden in Breda. Speciale gasten zijn o.a. Mama Lambert (counselor bij Mukomeze's partnerorganisatie in Rwanda), Denise Uwimana (Mukomeze's adviesraadslid), Rianne Letschert (ambassadeur Mukomeze) en Z.E. Ambassadeur Jean Pierre Karabaranga (Ambassade van Rwanda in Nederland).

17 mei 2018

Mama Lambert spreekt bij Sterk Huis in Goirle over haar werk als trauma therapeute. Ook Judith Martens, Gerianne Rozema en Marjolein Kock spreken over hun werk bij Sterk Huis.

20 mei 2018

Mama Lambert spreekt over de heilige geest, vergeving en vrede tijdens de Pinksterdienst in de kerk van Ulvenhout. Na afloop is er een heerlijk Bèkske en de mogelijkheid Mama Lambert's boek 'Voor wie niet in wonderen gelooft' te kopen.

Juni 2018

Met een groep studenten van Tilburg University die op het koffie project werken zijn we in Rwanda en bezoeken we o.a. vrouwen die de koffie verbouwen en een koffie washingstation i.s.m. onze partner Solace Ministries. Robert en Simon van den Broek maken opnames voor het maken van een korte film over het werk van Stichting Mukomeze.

11 juni 2018

Viering van het 10-jarig bestaan van Mukomeze en de 10 jaar samenwerking met Solace Ministries bij Solace Ministries in Kigali, Rwanda. Tevens opening van de koffie winkel/café bij het Guest House van Solace Ministries in Kigali.

21 juni 2018

Aanwezig bij de RAI in Amsterdam bij 'World of Coffee', waar het 'Tilburgs-Rwandeese Bèkske' ook gepresenteerd wordt.

26 juli 2018

Robert van den Broek geeft een voorproefje van onze nieuwe Mukomeze introductie film in de De Cacaofabriek in Helmond, geproduceerd door Robert van den Broek.

November 2018

Anne-Marie de Brouwer en Eefje de Volder zijn, samen met fotograaf Samer Muscati, in Rwanda om de vrouwen en man in het boek 'De mannen die mij hebben vermoord' opnieuw te interviewen; 10 jaar na de eerste keer. Het boek 'And I Live On', dat het vervolg zal zijn op het eerste boek, zal in april 2019 verschijnen. De personen in het boek zijn of werden gesteund door Stichting Mukomeze.

23 november 2018

Het Tilburgs-Rwandeese Bèkske is als relatiegeschenk bij de gemeente Tilburg op proef.

12 december 2018

Première van onze nieuwe introductiefilm 'Empower her' geproduceerd door Robert van den Broek in de Cacaofabriek in Helmond. Tevens vertoning van de films/documentaires 'Intended Consequences' en 'Mama Lambert', met nabespreking.

Media-exposure 2018

Hieronder volgt in chronologische volgorde de media berichten die in 2018 verschenen en waarbij Stichting Mukomeze werd vermeld. Links naar deze artikelen of de artikelen zelf zijn te vinden op onze website en/of onze facebook pagina. Daarnaast brachten we in 2018 zelf een nieuwsbrief uit, welke tevens op onze website en/of facebook pagina te vinden is.

- Brabants Dagblad, 'Tilburg drinkt een 'bekske' koffie uit Rwanda', door Joost Goutziers, 31 januari 2018.
- De Limburger, 'Mevrouw de rector' hoeft van mij niet zo' (interview met Rianne Letschert), 11 maart 2018.
- Weekblad Nieuw-Ginneken, 'Pinksterdienst in de kerk van Ulvenhout met Mama Lambert (Rwanda)', 16 mei 2018.
- Eindhovens Dagblad, 'Helmondse filmmaker maakt documentaire over Rwanda', door Daphne Broers, 11 juni 2018 (met verschillende video's over Robert van den Broek's ervaringen in Rwanda).
- YouTube, 'Mijn film (over Rwanda)', door Hannah en Mirte (middelbare school project), 12 juni 2018.
- KruikenTv, Internationale dag van de koffie (met aandacht voor het Bèkske), 1 oktober 2018.
- Univers, 'In Rwanda is de pijn nog voelbaar', door Laura van Gelder, 3 september 2018.
- Empower her, korte film over het werk van Stichting Mukomeze, door Robert van den Broek, december 2018 (online aandacht voor gegeneerd).

Wat goed ging in 2018

- Mensen betrokken bij ons werk zetten zich in en/of genereren aandacht voor ons werk middels de media, het houden/organiseren van een lezing of het maken van een video.
- Het koffie project heeft een goede start gemaakt en daar hebben we veel jonge studenten bij betrokken. Op die manier maken zij kennis met het goede doel en een project met sociale impact. Bovendien konden zij met eigen ogen zien voor wie zij zich inzetten door mee te gaan naar Rwanda.
- Het werk van Stichting Mukomeze is vastgelegd in een professionele korte introductiefilm, die we vaker kunnen inzetten ter promotie en ondersteuning van ons werk in Rwanda.
- Samen met Mukomeze's partners, sponsors, donateurs en vrienden is er goed stilgestaan bij het 10-jarige bestaan van Stichting Mukomeze, zowel inhoudelijk als op sociaal gebied, in Nederland en Rwanda.
- In de media is er ruimschoots aandacht voor het werk van Stichting Mukomeze.

Wat beter kan in 2018

- Als organisatie zelf nog gericht beleid uitstippelen voor activiteiten waaraan we zouden willen deelnemen of die we zouden willen organiseren en daarbij onze tijd en middelen goed inzetten.
- Meer aansluiting zoeken bij netwerken die complementair werk voor Stichting Mukomeze kunnen verrichten.
- Actiever en doelgericht vrijwilligers inzetten om activiteiten mee te organiseren of aan deel te nemen en dit niet alleen bij bestuursleden neerleggen.
- De communicatie over onze activiteiten aan geïnteresseerden professionaliseren en uitbreiden, o.a. via social media. neerleggen.
- De communicatie over onze activiteiten aan geïnteresseerden professionaliseren en uitbreiden, o.a. via social media en het maken van een professionele film over ons werk.

Financiële verantwoording¹

Toelichting op de inkomsten

De reguliere inkomsten van Stichting Mukomeze zijn in 2018 gedaald ten opzichte van 2017 (-20%). Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een zeer sterke daling van de eenmalige, vrije donaties (-64%; vooral via campagnes) en sponsorschapsdonaties (-12%). De projectdonaties daarentegen zijn juist sterk gestegen (87%).

De eenmalige, vrije donaties (incl. campagnes) waren in 2017 relatief zeer hoog vanwege een groot particulier initiatief ten behoeve van de stichting; 2018 kende in dat opzicht geen bijzonderheden. Ondanks de dalende sponsorschapsdonaties in 2018 t.o.v. 2017, als gevolg van twee grote donaties in 2017 voor een sponsorschapsperiode van vijf jaar; is het aantal sponsorschappen in 2018 toch verder gegroeid. Wat projectdonaties betreft: in 2017 is enkel geld ontvangen voor het tweede koeienproject; in 2018 betrof dit donaties voor vijf verschillende projecten.

In 2017 is het koffieproject "Tilburgs-Rwandees Bèkske" gestart. Hiervoor is in 2017 een projectdonatie van € 20.000 ontvangen van de gemeente Tilburg. De inkomsten in 2018 bestaan voornamelijk uit de verkoop van de Rwandese koffie in Nederland. Omdat dit een groot en voor de stichting bijzonder project betreft, waarvoor een deel van de activiteiten ook in Nederland plaatsvindt, is ervoor gekozen om dit project qua inkomsten en uitgaven apart op te nemen in het overzicht.

In 2018 zijn er, net als in 2017, nagenoeg geen lezingen en daarmee inkomsten geweest uit de verkoop van Rwandese handycrafts (enkel ter ondersteuning van de vrouwen in Rwanda (en van onze presentatie-activiteiten) en daarmee zonder direct winst oogmerk voor Stichting Mukomeze). De overige inkomsten in 2017 houden vooral verband met de Rwanda-reis in juni 2017; de deelnemers aan de reis hebben hun bijdragen aan de reis op de rekening van de stichting gestort (zie ook overige uitgaven 2017). In 2018 zijn er enkel wat overige inkomsten geweest uit de verkoop van boeken via de stichting.

Toelichting op de uitgaven

De bijdragen aan Rwanda zijn in 2018 met 16% gestegen ten opzichte van 2017. Het aantal sponsorschappen is gestegen, van 54 naar 57. De algemene vaste bijdragen ten behoeve van onze partnerorganisatie Solace Ministries zijn bedoeld ter ondersteuning van de Mukomeze-activiteiten ter plaatse. In 2017 zat hierbij een extra donatie namens een donateur die niet als sponsorschap of project gelabeld kon worden, alsmede een bedrag van € 1150 in februari 2017 in het kader van de campagne "Noodhulp Rwanda" die eind 2016 was opgestart. In 2018 is er ten behoeve van zes projecten geld overgemaakt naar Solace Ministries; in 2017 is er slechts ten behoeve van twee Rwandese projecten geld overgemaakt.

Ten behoeve van het koffieproject is in 2017 direct een groot deel van de ontvangen projectdonatie doorgestort naar Solace Ministries, om het Rwandese deel van het project te realiseren. In 2018 betroffen de uitgaven vooral de inkoop van de 500 kg koffie, de kosten van de koffiebrander en verzendkosten van de koffie binnen Nederland. Ook heeft het projectteam in 2018 Rwanda bezocht. Tijdens de Rwanda-reis van de stichting in juni 2017 zijn er nog wat handycrafts ingekocht en mee teruggenomen naar Nederland. De overige uitgaven in 2017 houden ook verband met deze reis; het betreft vooral de kosten accommodatie- en verblijfkosten van de deelnemers aan de reis (zie ook de toelichting bij de inkomsten). In 2018 heeft de stichting eenmalig € 5000 bijgedragen aan een crowdfunding van de Nederlandse stichting Impact, om het boek *The Men Who Killed Me 2.0* te kunnen realiseren.

---

¹ Verschillen tussen inkomsten en uitgaven binnen een jaar en tussen jaren komen voor een belangrijk voort uit verschillen in het tijdstip van inkomsten (eenmalig, maandelijks of jaarlijks) en uitgaven (op kwartaalbasis). Dit speelt met name bij buitenlandse sponsors, om transactiekosten te besparen, en bij projecten.

Toelichting op de overhead-ratio en het resterend saldo

De overheadkosten waren in 2018 ruim hoger dan in 2017. De belangrijkste oorzaak hiervan is de receptie die in mei 2018 is georganiseerd om het 10-jarig jubileum van stichting Mukomeze te vieren (stijging administratieve kosten met 181%).

Daarmee zijn de overheadkosten (waaronder ook bank- en transactiekosten, portokosten, reiskosten, webhosting, KvK) eind 2018 weer boven de zelf geformuleerde grens van 3% van de reguliere inkomsten gekomen (3,29%). De overhead-ratio voor 2018 zelf is 5,88% ten opzichte van 2,56% in 2017. Deze jaar-ratio is overigens erg gevoelig voor timing van inkomsten.

Het totaalsaldo van de bankrekeningen per eind 2018 is met € 19.670,91 nog steeds behoorlijk, al is het saldo als gevolg van project- en crowdfunding-uitgaven fors geslonken ten opzichte van eind 2017. Een groot deel van dit banksaldo is echter reeds geormerkt voor lopende sponsorschappen en projecten; het vrij te besteden saldo bedraagt naar schatting ca. € 9.000. Stichting Mukomeze streeft er steeds naar dit vrije saldo niet te ver te laten oplopen en probeert daarvoor tijdig zinvolle bestemmingen te vinden, vaak in aanvulling op de reeds lopende activiteiten.

Overzicht inkomsten en uitgaven

		2017	2018
Inkomsten	Sponsorschappen (RI)	€ 19.914,94	€ 17.690,04
	Projecten (RI)	€ 5.000,00	€ 9.360,00
	Reguliere donaties (RI)	€ 540,00	€ 600,00
	Eenmalige donaties (RI)	€ 9.637,13	€ 5.679,10
	Campagnes (RI)	€ 6.251,20	€ -
	Handycrafts	€ 30,00	€ -
	Tilburgs-Rwandeës Bèkske	€ 20.000,00	€ 8.345,10
	"The men who killed me"	€ -	€ -
	Rente	€ 11,47	€ 3,54
	Overig	€ 10.260,60	€ 131,50
	€ 71.645,34	€ 41.809,28	
Uitgaven	Sponsorschappen	€ (18.973,90)	€ (20.800,00)
	Projecten	€ (3.500,00)	€ (12.110,00)
	Campagnes	€ (1.150,00)	€ -
	Algemene bijdragen	€ (7.800,00)	€ (3.684,00)
	Handycrafts	€ (365,00)	€ -
	"The men who killed me"	€ -	€ -
	Tilburgs-Rwandeës Bèkske	€ (11.000,00)	€ (10.184,41)
	Overig	€ (9.514,55)	€ (5.023,56)
	Stichtingspakket Rabobank (OH)	€ (294,19)	€ (260,07)
	Reiskosten (OH)	€ (230,27)	€ (202,30)
	Administratieve kosten (OH)	€ (532,18)	€ (1.497,66)
		€ (53.360,09)	€ (53.762,00)
		Saldo van inkomsten en uitgaven	€ 18.285,25
	Saldo lopende rekening 31-12	€ 31.623,63	€ 19.670,91
	Ratio Overheadkosten (OH) / Reguliere Inkomsten (RI)*	2,97%	3,29%

* De ratio wordt berekend over de gehele periode sinds de oprichting van stichting Mukomeze

Sponsorschappen

- Zelf actiever en gericht sponsorships onder aandacht van potentiële sponsors brengen, waarbij gewerkt wordt met een interne doelstelling per jaar. Hierbij moeten we ook gedeeltelijke sponsoring meer onder de aandacht brengen.
- Duidelijker het kader neerzetten waarbinnen sponsorships worden ingevuld; het gaat hierbij vooral om het begrip 'empowerment' en het (kortste) traject daar naartoe.
- Nadenken over hoe we vrouwen die uit het sponsorshipsprogramma gaan kunnen blijven volgen en aan ons kunnen blijven binden.

Projecten

- Alleen inzetten op de projecten die het bestuur van Mukomeze heeft geprioriteerd.
- Inzetten op het aanwenden van maximaal één of twee nieuwe projecten in overeenstemming met de capaciteit van het bestuur van Mukomeze.
- Meer verantwoording voor het opstellen en monitoren van projecten bij onze partnerorganisatie leggen.

Activiteiten

- Gericht keuzes maken in de activiteiten die we willen ontplooiën of waar we aan willen deelnemen, met inachtneming van de doelgroepen die we willen bereiken en de tijd en middelen die we daarvoor beschikbaar hebben.
- Meer aansluiting zoeken bij netwerken die complementair werk voor Stichting Mukomeze kunnen verrichten, zodat niet al het werk primair bij Mukomeze ligt.
- Nadenken over het verder ontwikkelen van inventieve en creatieve activiteiten (e.g. sponsorlopen).

Communicatie

- De communicatie over onze activiteiten aan geïnteresseerden professionaliseren en uitbreiden, o.a. via social media.
- Onze website blijven aanpassen en professionaliseren (e.g. teksten inkorten).
- Onderwerpen die interessant zouden kunnen zijn voor de media actiever onder de aandacht brengen.

Samenwerking partnerorganisatie

- Verbeteren van de snelheid en efficiëntie van de follow-up en verantwoording betreffende de sponsorships en projecten.
- Het begrip 'empowerment' samen met onze partnerorganisatie duidelijker definiëren.
- Uitwerken hoe we vrouwen die uit het programma zijn gegaan het beste kunnen blijven betrekken bij ons werk.

Financiële doelstellingen

- Continue instroom van algemene donaties, om op deze manier flexibeler te zijn in de uitvoering van onze activiteiten in Rwanda.
- Vergroten van de inkomsten, ook met het oog op de dekking van noodzakelijke kosten die in Nederland gemaakt moeten worden (e.g. kosten voor monitoring dekken, kostenvergoedingen).
- Maandelijks een target halen voor de sponsorships en voor het binnenhalen van de jaarlijkse nieuwe sponsorships.
- De activiteiten die we ondernemen/aan deel nemen ook actiever koppelen aan (potentiële) inkomsten.

Bestuur

- Goede, continue bezetting op alle bestuursfuncties.
- Goede, efficiënte aanwending van de tijd en middelen bij de keuzes die we maken. Hierbij hoort een duidelijke taakverdeling en het werken met deadlines.
- Verdere professionalisering als organisatie bij; keuzes maken om op een goede manier te kunnen doorgroeien als organisatie, een strategisch en financieel jaarverslag opstellen, en mogelijke partners benaderen om ons netwerk te vergroten.
- Actiever en doelgericht vrijwilligers inzetten om activiteiten mee te organiseren of aan deel te nemen en dit niet alleen bij bestuursleden neerleggen.

Contact informatie

Stichting Mukomeze is online te vinden via www.mukomeze.nl

U kunt Stichting Mukomeze bereiken via: info@mukomeze.nl

Het bankrekeningnummer van Stichting Mukomeze is NL95 RABO 01435.58.927, SWIFT code: RABONL2U (Rabobank Breda). Uw giften zijn fiscaal aftrekbaar aangezien Stichting Mukomeze een Algemeen Nut Beogende Instelling is (ANBI).

Stichting Mukomeze is opgericht op 8 mei 2008 in Den Haag, Nederland. Stichting Mukomeze is momenteel gevestigd in Breda en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 27318760. Het RSIN/Fiscaal nummer is 8193.96.436.

